דאמר ליה. לשליח לכי שמענא לנדרה הפר לה: וקפרין **לכי שמע ליפר לה** (ה): **הוא.** הבעל סבר דלמא מיטרידנא: **משום דכר מישמע הוא.** וקרינן ביה ושמע אישה ואדהכי מלי מיפר: **היינו דר' זירא.** דאמר במסכת מנחות בפ' המנחות והנסכים והכי הוא שאלה לעילא מדר' יהודה בר אילעאי מנין לאומר הרי עלי ששים ואחד עשרון שמביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחד והכי תניון במתני' מתנדב לדם מנחה של ששים עשרון ומביא בכלי אחד ואם אמר הרי עלי ששים ואחד מביא ס' בכלי אחד וא' בכלי א' פתח ר' יהודה בר אילעאי והתם מפרש כו' א"ל הרי הוא אומר כל מנחה בלולה בשמן וחריבה אמרה תורה הבא מנחה שיכולה להבלל וקיים להו לרבנן דס' נבלין בכלי אחד ויותר אין נבלין כו' ופריך התם מאי טעמא משום דאין נבלין אלמא דבלילה מעכבת והתנן אם לא בלל כשר ומתרץ רבי זירא כי אמרינן דבלילה [אין] מעכבת בראוי לבילה כגון ששים עשרונים הראוי לבילה אם לא בלל כשר וכל שאין ראוי לבילה כגון ששים ואחד בילה מעכבת ומאחר דאין נבלין אין מביאין. ה"נ גבי

> הכא נמי דאמר ליה לכי שמעינא מיפר לה לכי שמע ליפר לה הוא סבר דלמא מטרידנא בעי רמי בר חמא חרש מהו שיפר לאשתו אם תמצא לומר בעל מיפר בלא שמיעה משום דבר מישמע הוא אבל חרש דלאו בר מישמע הוא היינו דר' זירא [ו]דאמר רבי זירא [ז]כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו או דלמא ושמע אישה לא מעכב אמר רבא ת"ש ושמע אישה [ח]פרט לאשת חרש שמע מינה איבעיא להו בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת אותה דוקא או [ט]לאו דוקא אמר רבינא ת"ש [י]אין משקין שתי סוטות כאחת מפני שלבה גם בחבירתה ר' יהודה אומר [יא]לא מן השם הוא זה אלא משום [יב]שנאמר' [יג]והשקה אותה לבדה: מתני'

הכא נמי דאמר ליה לכי שמעינא מיפר לה לכי שמע ליפר לה הוא סבר דלמא מטרידנא. דלמר ליה לכי שמעינא ולפוטרופוס כל נדרים שתדור אשתי הפר ותחול הפרתה לכי שמעינא ולפוטרופוס נמי בהאי לישנא אמר לה לאשה מופר ליך לכי שמע בעליך אבל אמר לה סתמא לא דלא עדיף לפוטרופוס מבעל גופיה ובבעל גופיה בעי דליעבד בהדיא מופר לכי שמעינא כדפרישית לעיל: ופרכינן **לכי שמע ליפר לה.** דכיון דסוף סוף לא חיילא הפרה עד ששמע בעל ההיא שעתא ליפר לה מיהו גופיה: **סבר דלמא מטרידנא.** ולא אהא זכור להפר נדריה. והתם במסכת נזיר (ד' יב:) פרכינן למאי דמוקמינן התם הא מתניתא כר"מ דאמר שהבעל יכול להפר נדרי אשתו אף על פי שלא חלו למה לי למנויי לפוטרופוס ליפר לה מיהו כשילך ומשגיחין סבר דלמא אשתלינא או רתחנא או מטרידנא ההיא שעתא. וא"ת וליפר לה מיהו השתא וי"ל דלא ניחא ליה להפר נדריה שתדור בעודה אצלו דלמא נדרה מידי דניחא ליה דתתסר ביה. מיהו אכתי קשיא ליפר מיהו מהשתא כל נדרים שתדור אשתה שילך ועד שישוב והעלוה בגריך עיון. ולי אפשר דבעל חייש דלמא בעינא למיהדר בהפרה זו ולי מיפר הוא מן השתא וכר"מ לא מלי הדר ביה וכי ממני לפוטרופוס כל שעתא ושעתא בידיה הוא דאי בעי למיהדר בשליחותיה דשליח מלי הדר. והך בעיא אע"ג דלא מפשטא הכא מפשטא מבעיין דנסמוך דבעל מיפר בלא שמיעה וכדאפרש עלה בס"ד: **בעי רמי בר חמא חרש מהו שיפר לאשתו.** חרש המדבר ואינו שומע: **משום דבר מישמע הוא.** וכיון דראוי הוא לשמוע לא מעכב ביה שמיעה. ומסקינן דבחרש מעכבת בי' שמיעה מדתניא ושמע אישה פרט לאשת חרש. וכתב הרמב"ן ז"ל דדוקא חרש משום דלאו בר שמיעה הוא אבל אינים דעלמא דבר שמיעה הוא לא מעכבא ביה שמיעה דהי דליכא למיפשט בעיין דלעיל מדתניא ושמע אישה פרט לאשת חרש דנימא מדנקט חרש משמע דהיכא דהוי בר שמיעה לא מעכבא ביה שמיעה דליתא משום דאיכא לדחויי דלמא משום אורחא דמילתא נקט חרש וה"ה דבעל בעלמא דאי לא תימא הכי לעיל אמאי לא פשטוה לההיא בעיא מהך ברייתא אלא ודאי משום דאיכא לדחויי כדדמינן. מיהו אפילו הכי כיון דקאמר רמי בר חמא אח"ל בעל מיפר בלא שמיעה ומסמיך ליה נמי אדרבי זירא דאמר כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו משמע דהכי קיי"ל ועוד דפשטייהו דמתני' והנך מתנייתא דלעיל בהכי רהטי ואע"ג דשנינהו אשנוי לא סמכינן. וכן דעת הרמב"ם ז"ל: **איבעיא להו בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת.** שאם נדרו שתיהן ואמר להן מופר לכון: **אותה דוקא.** כיון שמוע אישה יניח אותה [במדבר ל]. והא דבעיא בבעל ה"ה באב דגבי אב נמי כתיב אותה: **מפני שלבה גם בחברתה.** שפעמים שחברתה טהורה והיא טמאה וכשתראה חברתה אומרת טהורה אני תגיס דעתה ולא תרגה להודות וימחק שם שנכתב בקדושה: **לא מן השם הוא זה.** לא מפני טעם זה אמרו דאין משקין שתי סוטות כאחת אלא משום שנאמר והשקה במפיק ה"א דהוה ליה כאילו כתב והשקה אותה ודרשינן אותה לבדה: ולענין הלכה איכא מ"ד דרבינא מדרבנן מוכח לה לבעיין דלא משמע להו אותה דוקא דהא יהבי טעמא מפני שלבה גם בחברתה הלכך נקטינן דבעל מיפר לשתי נשיו כאחת והכי איתא בתוספתא דמכילתין (רפ"ו) בפי' רבי יוסי בר' יהודה ורבי אלעזר בר' שמעון אומרים הפרת נדרים מעת לעת כילד היו על אשתו חמשה נדרים או שהיו לו חמש נשים ונדרו כולן ואמר מופר לכן מופרין מופר ליך אינו מופר אלא לה. ואין כן דעת הרמב"ן ז"ל משום דבפ"ק דסוטה (דף ח.) אמרינן דמאן תנא קמא ר' שמעון היא דדרשי טעמיה דקרא ומה טעם קאמר מה טעם אותה לבדה מפני שלבה גם בחבירתה אלמא לכולי עלמא דרשינן אותה לבדה ובפ' טרף בקלפי (יומא מג.) נמי אמרינן דאותה דוקא דאמרינן התם אין שוחטין שתי פרות כאחת משום שנא' אותה [במדבר יט] ולא אותה ואת חברתה וכיון דבגמרין נקטינן דאותה דוקא לא איכפת לן במאי דתניא בתוספתא דלמא משבשתא היא ולא מיתניא בי רבי חייא ורבי אושעיא. וכן נראה לי דודאי פשטיה דאותה דוקא דקאמרינן בפרק בתרא דמכילתין (דף פו:) עלה דמתני' נדרה אשתו וסבר שנדרה בתו וכו' לימרא דיניא אותה דוקא היא וכו' וקמה לן סוגיין הכי אם לא שתאמר דיהי דאותה דוקא לענין שידע מי נדרה לענין אותה לבדה ולאו דוקא. וג"ל דהלכה דכי היכי דאיכא מיפר לשתי נשיו בבת אחת הכי נמי אינו מקיים לשתיהן כאחת דהא בהיא סוגיא דלקמן משמע דכי היכי דאותה דכתיב בהפרה דוקא הכי נמי לה דכתיב בהקמה דוקא וכמו שאכתוב נאותה סוגיא בסייעתא דשמיא:

מתני'

לפי שאין נבללים בכלי אחד יפה ופריך והתנן אם לא בלל כשר ומשני ר' זירא דראוי לבילה בעי ובכלי אחד שאינו ראוי לבילה מעכבת בו: **אמר רבא** ת"ש **ושמע בעלה פרט לאשת חרש.** והא דלא מייתי דגמ' הך ברייתא דמיפשט בעיא קמייתא דתרמי בר חמא דדוקא אשת חרש מעכב מישום דלמא מטרידנא דאינה בעלמא אי בעי שמיעה ותרש דפשיטא ליה נקט: בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת. וה"ה דמספקא ליה בתב בשתי בנותיו ותלא מיניהו נקט: **אותה דוקא.** הא דכתיב ואם ביום שמוע אישה יניח אותה מי דרשינן דוקא אותה ולא חברתה או לא דרשינן הכי: אין משקין ב' סוטות באחת. אין מביאין לעזרה ב' נשים סוטות להשקיון ביחד: **מפני שלבה גם בחברתה.** ומפני צוות חברתה לא תודה: **אלא** משום שנאמר והשקה לבדה. והשקה מפיק ה"א וכאילו כתיב והשקה אותה ודרשינן ולא אותה וחברתה ולימא פלוגתא דתנאי היא:

מוסף רש"י

כל הראוי לבילה. דקתני האומר הרי עלי ס"א עשרונים, מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד, ומפרש טעמא משום דקים להו לרבנן דששים נבללות בכלי אחד אבל ס"א אינן נבללות יפה, ומותבינן וכי אין נבללות מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר, ומשני ר' זירא הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, דאפילו לא בלל כשר ושאין ראוי לבילה מעכבת בו, דראוי לבילה בעינן, ואפשר להתקיים בה מצות מנחה (יבמות קה. וכעי"ז קדושין כה. מכות יח. חולין פג. מנחות יח. קג.); ופסולה הוא לו ואי בעי לבטל לא מלי למבטל (זבח סו.) כלומר מה שאי אפשר לבטל מעכבת בו, דכיון דכתיב ויצק עליה שמן ולזה נבלול, דכתיב בלולה, ש"מ שצוה הקב"ה להביא מנחה שיכול לקיים בה מצות בלילה, וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה כזו לא צוה להביא, והרי הוא כמביא מנחה מן הקטנויות דאינה כלום, שכל דבר שצוה הקב"ה להביא, יש עיכוב בעיקר הבאתו להביא באותו ענין שצוה הכתוב ולא בענין אחר, אבל מצות האמורות באותה תצוה, כגון תנופה בקרבן, בלילה בחנתה, יש שמעכבין אם בילה הכתוב לשנות עליו לעכב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא.). **מפני שלבה גם בחבירתה.** שמא האחת עומדת על טרייה ואינה מודה לומר שמאה אני, וחברתה שהיא שמאה רואה את זו שאינה מודה וקובלת אם בושתה ולבה מתגבר עליה לעשות כמו זו ואינה מודה (סוטה ח.). **לא מן השם הוא זה.** לא זהו הטעם שאמרת, הטעם העיקר הנאמר בדבר (שם).

עין משפט נר מצוה

לז **א** מיי' פי"ז מהל' מעשה קרבנות הל' ו:
לח **ב** מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכה יג ממג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כה:
לט **ג** מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף כט:
מ **ד** ה מיי' פ"ד מהלכות סוטה הלכה ב:

תוספות

ומשני **לכי שמענא הפר לה.** כלו' הפר ותחול [הפרתן] כשאנו ממקום פלוני ושמעתם, הפרתו מועלת בזה הענין, הלכך משוי נמי שליח: **לכי שמע ליפר לה.** אחר שישוב יפר, ולמה לו לעשו' שליח: **סבר דלמא כשאשוב ולא אשמעם.** ובמיר (יב:) פריך ליפר לה מיהו, פי' כשיסע יאמר כל נדרי שתדורי מופרים הכא אוקימנא כר"מ, ומסיק אלמודא דלמא משתלינא או רתחנא, פי' בנסיעתו יהיה עצב ויכעס מלהפר. והא לא קא' ליה ליפר מיד [ויאמר] כל נדרי שתדורי מופרי', דאיכ' למתן שליחו רוצה לבטל נדרי' כי אם משעה שיסע ואילך, אבל אי קא' הא קא' יאמר לה כל נדרי' שתדורי [משעתא] עד שתבוא הרי הן מופרי', ונמי' לי אפטרופוס: **את"ל בעל מפר בלא שמיעה.** דבר שמיעה אין שמיעה מעכבת [בו], אבל חרש שמיעה מעכבת בו, כדר' זירא [דאמר] כל הראוי לבילה כו': [ושמע] **אישה פרט לאשת חרש.** פי' הקונט' ומדלא ממעטו אלא חרש [שמעינן דאינים דעלמא מיפר] אע"ג דלא שמע, וקס"ל אמאי לא אייתי רבא גופיה למפשט בעיין דמפר בלא שמיעה (לעיל עב:), לכן נראה דאיכ' לאמוי דשמא חרש פשיטא ליה לתנא אבל אחר אינעיא ליה, דהכי אמרי' בפ"ק דקידושי'. ר' אליעזר אומיה: **בעל מהו שיפר לשתי נשיו.** ה"ה דנאמר מלי למיבעי: **אותה דוקא.** ואם כיום שמוע אישה יניח אותה (במדבר ל): **מפני שלבה גם בחבירתה.** ולא תלא עונש מחק המגילה בראותה שכן עשו לחברתה: **לא מפני השם.** לא מפני [טעם זה]: **שנ' והשקה.** מפיק ה"א, דמשמע להשקה אותה ולא חברתה עמה:

מתני' הבוגרת שנתנה י"ב חדש. הא תרגילא לה לעיל בגמ' (דף ע:) בוגרת ושנתנה י"ב חדש: **הואיל ובעלה חייב במזונותיה.** דתנן בפ' אע"פ (כתובות נז.) דנותנין לבתולה י"ב חדש ולאחר מכאן חייב במזונותיה דתנן (שם) הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו: **יפר.** לבדו בלא שותפותיה דלא: **וחכמים אומרים.** הייבו רבי יהושע דהוא בר פלוגתיה דר"א בכל דוכתא: **עד שתכנס לרשותו.** עד שתכנס לחופה: **גמ' ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד.** דכשהגיע זמנה לינשא ולא נשאת כיון שחייב בעלה במזונותיה חשבינן לה כנשואה לקצת דברים ואע"פ שאינה בבית בעלה. ר"א הא דאמרן דאמר במתני' בעלה מיפר נדריה בלא שותפותיה דלא: **היכם אינו מאכיל בתרומה.** כדילפי' התם בפרק אע"פ (דף נח.) דקנין כספו אמר רחמנא[1] והאי קנין דאחיו: **עשתה ו' חדשים בפני הבעל.** שעברו עליה ו' חדשים בחיי הבעל מאותן י"ב חדש שנתנו לה חכמים משעה שתבעה הבעל לינשא: **ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום אחד בפני היכם** כך היא עיקר הגירסא. ופרש"י ז"ל שם בפרק אע"פ דלאו דוקא חסר יום אחד דאפי' כולן בפני הבעל אינה אוכלת בתרומת היכם וכדילפי' התם מדכתיב קנין כספו והאי קנין כסף אחיו הוא והאי דקתני חסר יום אחד דניחא ליה למיתני באשה שלא אכלה כלל. ואין כן דעת ר"ת ז"ל אלא דוקא חסר יום א' אבל אם אכלתן כולן בפני הבעל אוכלת משל יבם דנהי דיבם אינו מאכיל מיהו לא מפסדא מידי מחמתיה והכי איתא בהדיא בירושלמי[2] הגיע זמן ולא נשאו או שמתו בעליהן אוכלות משלו ואוכלות בתרומה: **זו משנה ראשונה.** דס"ל דאשה אוכלת בתרומה קודם שתכנס לחופה: **בית דין שאחריהם אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה.** ומפרשי התם טעמייהו [3]אי משום שימפון כלומר שמא ימלא בה מום ונמצא מקחו מקח טעות אי משום שמא תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה. והא דאיתיה הך סיפא ולא אייתי ריש דמתני' דקתני בהדיא נותנין לבתולה י"ב חדש ולאלמנה ל' הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה משום דהך סיפא מפרשה טפי הי משנה ראשונה והי משנה אחרונה. ואיכא נמחי דכתיבא בהו כולה מתני'. אלמא משנה ראשונה ס"ל כר"א דמכיון שבעלה חייב במזונותיה הרי היא קלת ברשות בעלה דמש"ה אוכלת בתרומה. דקס"ד השתא דאי לאו דמשנה ראשונה ס"ל כר"א אף על גב דאיסור תרומה בארוסה ליתיה אלא מדרבנן דגזור אי משום שמא תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה אפ"ה אי לאו דבמידי דאורייתא קיימא ברשות בעלה כר"א לתרומה נמי אע"ג דמדרבנן היא לא אוקמוה ברשותיה דחכמים עשו חזוק לדבריהם כשל תורה: **אמר ליה אביי ודלמא לא היא עד כאן לא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן.** משום דכיון דמדינא ארוסה אוכלת בתרומה ורבנן הוא דגזור אי משום שמא תשקה כל שחייב במזונותיה ליכא למיחש להכי ושרי דמשום שימפון ליכא דמקמי דיהיב לה מזונות בדיק לה ע"י קרובות כי היכי דלא ליפלו זוזיה בכדי ובדיקת חוץ שמה בדיקה ומשום שמא תשקה נמי ליכא דכיון דאיהו מפרנס לה דוכתא מייחד לה אבל נדרים דמדאורייתא אין ארוס מיפר אפי' לאחר שנתחייב במזונותיה אימא לך דלא מצי מיפר בלא שותפותיה דאב: **ועד כאן לא שמעת ליה לר"א אלא גבי נדריס.** ולא משום דחשיב לה כנשואה אלא כדרב פנחס דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת הלכך ס"ל לר"א דכיון דאיהו מפרנס לה ודאי נדרה על דעתיה אבל בתרומה אפי' דרבנן לא אכלה דאיכא למימר דנהי נמי דהוא מפרנס לה איכא משום שמפון דקסברי בדיקת חוץ לא שמה בדיקה ולשמא תשקה נמי איכא למיחש דלאו דוכתא מייחד לה: **והא דאמר דטעמא דר"א כדרב פנחס לאו למימרא דרבנן לית להו דרב פנחס דהא מסקי' בגדה בפרק יוצא דופן (דף מו.) בקטנה שהשיאוה אמה ואחיה דבעלה מיפר נדריה דאע"ג דנדריה חיילי מדאורייתא דהא קיימא לן דמופלא סמוך לאיש מדאורייתא כדאיתא התם ונשואי קטנה ליתנהו אלא מדרבנן אפ"ה אמו נשואי דרבנן ומבטלי נדרים דאורייתא מדרב פנחס אלמא רבנן נמי מודו בה אלא דבהא פליגי ר"א סבר כיון דאיהו מפרנס לה אינה [נודרת] אלא על דעתו ורבנן סברי מי לא מודית לן דאילו מפרנס לה אחר לא נדרה לה על דעתיה כי מפרנס לה אדום נמי לא על דעתיה היא נודרת עד שתכנס לחופה ומיהו מכיון שנכנסה לחופה אפי' בחופה דרבנן דקטנה שהשיאוה אמה ואחיה מודו רבנן שעל דעתו היא נודרת ומש"ה אמו נשואין דרבנן ומבטלין נדרא דאורייתא וכדכתיבנא: **ואיכא דילפי** מהכא דמי שנדר על דעת חבירו ה"ז יכול להתיר נדרו אלא ע"פ חכם דכי היכי דאמרינן הכא דמש"ה מצי בעל לחודיה להפר משום דנדרה על דעתיה במפרש נמי על דעת חבירו מצי מפר דלא גרע מפרש דחבירו מסתם דבעל דהיינו טעמא הכא והתם משום דכנדר על תנאי דמי. וזו אלאי שגגת הורואה דהא אף ע"ג דאמר דעל דעת בעלה היא נודרת אפ"ה צריך בעל שיפר לה בפותחו לשון שקנאה לה תורה וגזירת הכתוב הוא ומש"ה אין כל הלשונות שוין בו וכדאמר לקמן (דף עז:) ואי אמרת דבנדר על דעת חבירו נמי אידך מצי מיפר משום דכנדר על תנאי דמי הרי התרתו של בעל ואחר יאחר שתהא נאמרת בכל לשון אלא ודאי רב פנחס ס"ק נהי דהפרה דבעל גזרת הכתוב היא מיהו מש"ה זכתה תורה לבעל בהפרת נדריה משום דעל דעת בעלה היא נודרת הלכך כל שהיא נודרת על דעתו חיילא הך גזירת הכתוב דאמר רחמנא אבל נודר על דעת חבירו דלא חדית ביה רחמנא לגזור אבל נדרים דאורייתא לא דאיכא איסורא דאורייתא אם הבעל מיפר לבדו בלא אביה אם אינה חשובה ככנוסה לא אמרינן בכל הנודרת על בעלה היא נודרת. מה שאמרה תורה דבעל מיפר נדרי אשתו משום דכיון שהאשה מזונות משל בעלה אינה נודרת אלא לפי דעתו וכאילו פירשה אם לא ירצה לא יהא נדר הלכך בקל חשבינן לה ככנוסה לענין הפרת נדרים כיון דניזונות משלו אבל בתרומה אע"ג דליכא אלא איסורא דרבנן לא חשיב לה ככנוסה:

מתני' [4](ה) בוגרת ששהתה י"ב חדש ואלמנה ל' יום ר' אליעזר אומר הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר וחכ"א [5]אין הבעל מיפר עד שתכנס לרשותו: **גמ'** אמר רבה ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד דתנן [6]נותנין לבתולה י"ב חדש לפרנס עצמה [7]הגיע י"ב חדש אוכלת משלו ואוכלת בתרומה [8]אבל היבם אינו מאכיל בתרומה עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום א' או כולן בפני היבם חסר יום א' אינה אוכלת בתרומה זו משנה ראשונה ב"ד של אחריהם אמרו [9]אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה א"ל אביי דלמא לא היא עד כאן לא קא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן אבל נדרים דאורייתא אימא לא ועד כאן לא שמעת ליה לר' אליעזר אלא גבי נדרים [10]כדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת אבל תרומה אפילו מדרבנן נמי לא אכלה:

מתני'

מתני' בוגרת ששהתה י"ב חדש ולא נשאה אוכלת משלו וכו' (ג) ובוגרת נותנין לו' יום כאלמנה: **ר"א אומר יפר.** כדאמר לקמן כל הנודרת על דעת בעלה נודרת: **אין הבעל מיפר.** ימידי עד שתכנס לרשותו: **גמ' משנה ראשונה.** בפרק אע"פ: **היכם אינו מאכיל.** לשומרת יבם מן האירוסין: **עשתה ששה חדשים.** שהיתה ארוסה לראשון ו' חדשים ולפני היבם ששה דהיינו י"ב חדש שנותנין לבתולה לפרנס את עצמה: **ואפילו.** עשתה כולן י"ב חודש לפני הבעל וחסר יום אחד אחרון לפני היבם אינו מאכילה בתרומה הא עשתה כולן י"ב חודש לפני הראשון ונפלה לפני היבם הואיל וכבר חייב הבעל במזונותיה מאכילה יבם בתרומה אף ע"פ שלא הכניסה ברשותו דמיא. וה"ג אמר ר"א הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר: **כ"ד של אחריהן אמרו אין האשה אוכלת בתרומה כו'.** והתם[11] מפ' טעמא שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקה את אחותה: **אלא בתרומה דרבנן.** בזמן הזה דלא הוי אלא מדרבנן. אי נמי בתרומה דרבנן כגון עלין שאינו נקוב ופירות שנכנסו מח"ל: **אבל נדרים דאורייתא.** התם קא אמרי רבנן דאינו מיפר: **וע"כ לא שמעת ליה לר"א אלא גבי נדרים.** דהיינו טעמא דמשנתחייב (ג) יפר משום דרב פנחס וכו' והיינו לאחר שנתחייב במזונותיה אבל לגבי תרומה דיבם לא מבעיא בתרומה דאורייתא דלא אכלה אפי' עשתה י"ב בפני הבעל אלא אפילו בעלין שאינו נקוב ופירות שנכנסו

מתני'

ומפרשי התם טעמייהו [12]אי משום שימפון כלומר שמא ימלא בה מום ונמצא מקחו מקח טעות אי משום שמא תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה. והא דאיתיה הך סיפא ולא אייתי ריש דמתני' דקתני בהדיא נותנין לבתולה י"ב חדש ולאלמנה ל' הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה משום דהך סיפא מפרשה טפי הי משנה ראשונה והי משנה אחרונה. ואיכא נמחי דכתיבא בהו כולה מתני'. אלמא משנה ראשונה ס"ל כר"א דמכיון שבעלה חייב במזונותיה הרי היא קלת ברשות בעלה דמש"ה אוכלת בתרומה. דקס"ד השתא דאי לאו דמשנה ראשונה ס"ל כר"א אף על גב דאיסור תרומה בארוסה ליתיה אלא מדרבנן דגזור אי משום שמא תשקה כוס של תרומה לאחיה ולאחותה אפ"ה אי לאו דבמידי דאורייתא קיימא ברשות בעלה כר"א לתרומה נמי אע"ג דמדרבנן היא לא אוקמוה ברשותיה דחכמים עשו חזוק לדבריהם כשל תורה: **אמר ליה אביי ודלמא לא היא עד כאן לא אשמעינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן.** משום דכיון דמדינא ארוסה אוכלת בתרומה ורבנן הוא דגזור אי משום שמא תשקה כל שחייב במזונותיה ליכא למיחש להכי ושרי דמשום שימפון ליכא דמקמי דיהיב לה מזונות בדיק לה ע"י קרובות כי היכי דלא ליפלו זוזיה בכדי ובדיקת חוץ שמה בדיקה ומשום שמא תשקה נמי ליכא דכיון דאיהו מפרנס לה דוכתא מייחד לה אבל נדרים דמדאורייתא אין ארוס מיפר אפי' לאחר שנתחייב במזונותיה אימא לך דלא מצי מיפר בלא שותפותיה דאב: **ועד כאן לא שמעת ליה לר"א אלא גבי נדריס.** ולא משום דחשיב לה כנשואה אלא כדרב פנחס דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת הלכך ס"ל לר"א דכיון דאיהו מפרנס לה ודאי נדרה על דעתיה אבל בתרומה אפי' דרבנן לא אכלה דאיכא למימר דנהי נמי דהוא מפרנס לה איכא משום שמפון דקסברי בדיקת חוץ לא שמה בדיקה ולשמא תשקה נמי איכא למיחש דלאו דוכתא מייחד לה: **והא דאמר דטעמא דר"א כדרב פנחס לאו למימרא דרבנן לית להו דרב פנחס דהא מסקי' בגדה בפרק יוצא דופן (דף מו.) בקטנה שהשיאוה אמה ואחיה דבעלה מיפר נדריה דאע"ג דנדריה חיילי מדאורייתא דהא קיימא לן דמופלא סמוך לאיש מדאורייתא כדאיתא התם ונשואי קטנה ליתנהו אלא מדרבנן אפ"ה אמו נשואי דרבנן ומבטלי נדרים דאורייתא מדרב פנחס אלמא רבנן נמי מודו בה אלא דבהא פליגי ר"א סבר כיון דאיהו מפרנס לה אינה [נודרת] אלא על דעתו ורבנן סברי מי לא מודית לן דאילו מפרנס לה אחר לא נדרה לה על דעתיה כי מפרנס לה אדום נמי לא על דעתיה היא נודרת עד שתכנס לחופה ומיהו מכיון שנכנסה לחופה אפי' בחופה דרבנן דקטנה שהשיאוה אמה ואחיה מודו רבנן שעל דעתו היא נודרת ומש"ה אמו נשואין דרבנן ומבטלין נדרא דאורייתא וכדכתיבנא: **ואיכא דילפי** מהכא דמי שנדר על דעת חבירו ה"ז יכול להתיר נדרו אלא ע"פ חכם דכי היכי דאמרינן הכא דמש"ה מצי בעל לחודיה להפר משום דנדרה על דעתיה במפרש נמי על דעת חבירו מצי מפר דלא גרע מפרש דחבירו מסתם דבעל דהיינו טעמא הכא והתם משום דכנדר על תנאי דמי. וזו אלאי שגגת הורואה דהא אף ע"ג דאמר דעל דעת בעלה היא נודרת אפ"ה צריך בעל שיפר לה בפותחו לשון שקנאה לה תורה וגזירת הכתוב הוא ומש"ה אין כל הלשונות שוין בו וכדאמר לקמן (דף עז:) ואי אמרת דבנדר על דעת חבירו נמי אידך מצי מיפר משום דכנדר על תנאי דמי הרי התרתו של בעל ואחר יאחר שתהא נאמרת בכל לשון אלא ודאי רב פנחס ס"ק נהי דהפרה דבעל גזרת הכתוב היא מיהו מש"ה זכתה תורה לבעל בהפרת נדריה משום דעל דעת בעלה היא נודרת הלכך כל שהיא נודרת על דעתו חיילא הך גזירת הכתוב דאמר רחמנא אבל נודר על דעת חבירו דלא חדית ביה רחמנא לגזור אבל נדרים דאורייתא לא דאיכא איסורא דאורייתא אם הבעל מיפר לבדו בלא אביה אם אינה חשובה ככנוסה לא אמרינן בכל הנודרת על בעלה היא נודרת. מה שאמרה תורה דבעל מיפר נדרי אשתו משום דכיון שהאשה מזונות משל בעלה אינה נודרת אלא לפי דעתו וכאילו פירשה אם לא ירצה לא יהא נדר הלכך בקל חשבינן לה ככנוסה לענין הפרת נדרים כיון דניזונות משלו אבל בתרומה אע"ג דליכא אלא איסורא דרבנן לא חשיב לה ככנוסה:

מא א מיי' פי"ח מהל' נדרים הלכה ח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ב וסעיף ה:

מב ב מיי' פ"א מהל' אישות הלכה יז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כו סעיף ח:

מג ג מיי' שם הלכ' יט טוש"ע אה"ע שם סעיף ג:

מד ד מיי' פ"ח מהל' תרומות הלכה ה:

מה ה מיי' שם הלכה ז וס"י הלכה ג:

תוספות

מתני' בגירת ששהתה י"ב חדש הואיל [ובעלה] חייב במזונותיה. דתנן (כתובות נז.) הגיע זמן אוכלו' משלו: וחכמי' או' [אין הבעל מיפר]. כהגעת זמן עד שתכנס לחופה: גמ' א' רבה ר"א. דלא בעל מפר בהגעת זמן: ומשנה ראשונה. דאיתא לה דאוכלת בתרומה בהגעת זמן: דתנן בר'. מצי לאתויי בהדיא מהא דתנן (שם) הגיע זמן ולא נישאו אוכלו' משלו ואוכלות בתרומ': היכם אינו מאכי' בתרומה. ואפי' הגיע זמן בפני הבעל ומת אינו מאכילה בתרומה בעודה שומרת יבם, כדדרש' התם (כתובות מ.) קנין כספו מ' דחמנ' (ויקרא כב) והאי קנין דאחיו הוא: או אפי' כולן בפני הבעל ואחד בפני היבם. אע"ג דהוי בפני הבעל סוף סוף לא נתחייב בחייו, אינה אוכלת משמת דקנין כספו פקע ליה. וקש' ולימני כולם בפני הבעל. ומירץ רש"י (כתובות מ. ד"ה עשתה) ודאי כולן בפני הבעל הוה אכלה מיהא בחייו, וניחא ליה למיתני יצמה דלא אכלה כלל, ודוחק. ור"מ מפ' (עי' שם מ. תוס' ד"ה ואפילו) דאפ הגיע זמן בפני הבעל אוכלת בפני היבם, והיבם אינו מאכיל מידי בשלא הגיע זמן, דמשנה ראשונה אית לה דיבם דווקא אינו מאכיל לה אבל הבעל גופיה מאכיל: ב"ד של אחריהן אמרו אינה אוכלת עד שתכנס לחופה: אלא למיכל בתרומה דרבנן. פי' דמן התורה קודם הגעת זמן אכלה, דדבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה, דבת קנין כספו הוא, ולכך מקלינן למישרי למיכל בתרומה לגיר' משם איסור, אלא דרבנן הוא דגזרו והגיע לא גזרו, כדמפ' פ' אע"פ (כתובות נז.): אבל נדרים דאורייתא. כלומ' דמן התורה אביה ובעלה, לא שריון בהגעת זמן לבעל גרידא להפר נדריה: כל הנודרת על דעת בעלה נודרת. הואיל ואייב במזונותיה. (והרי כמפרשת אם) לא יניח אותה אישה: אבל בתרומה. אפי' נמי ליכא חשש אלא דרבנן, לא אכלה, כמו משנה אחרונה:

הגהות הב"ח

(ה) משנה הבוגרת ששהתה: (ב) רש"י ד"ה הואיל וכו' ולבוגרת נותנין: (ג) ד"ה וע"כ לא וכו' דמשנתחייב במזונותיה דיפר משום וכו' י"ב חדש בפני:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה ב"ד שאחריהם. א' משום שימפון בר'. תמיה לי הא מבואר בסוגיא דכתובות דלכ"ע טעמא דמשנה אחרינה משום שימפון ופליגי רק בטעמא דמשנה ראשונה אי משום שימפון או משום שמא תשקה:

מוסף רש"י

הואיל ובעלה חייב במזונותיה יפר. דהייב בלא שותפות דאב (כתובות נ:) דכמאן שנכנסה ברשותו דמי (לעיל ע:). נותנין לבתולה י"ב חדש. זמן לכניסתה לחופה ומיום שתבעה הבעל לאחר שקידשה, להזהיר על עסקי חופה להכין מבשיטיה, לפרנס עצמה. בתכשיטין (כתובות נז.), אוכלת משלו. שהבעל חייב במזונות אשתו מתקנת ס"ד (שם ב.). ואוכלת בתרומה. אם כהן הוא והיא בת ישראל, שהכהן מאכיל את אשתו תרומה כדילוף מוהכהן כי יקנה נפש (שם נחמ.) שמשעה שקידשה אוכלת בתרומה מן המוכה וכהן גזור עד השתא (שם נז.).

פירוש הרא"ש

ר"א ומשנה ראשונה אמרו דבר אחד. דחשיב ליה כנשואה משעה שחייב במזונותיה לר"א לענין הפרת נדריה ולמשנה ראשונה לענין אכילת תרומה והוי מצי לאתויי מהא דתנן הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה: אין היבם מאכיל בתרומה. אפי' הגיע זמן בחיי הבעל ומת אין היבם מאכילה בתרומה כדאמרינן בכתובות (דף נח.) קנין כספו אמר רחמנא והאי קנין דאחיו הוא: חסר יום א' בפני היבם. וה"ה כולם בפני הבעל אלא שאז היתה אוכלת בחיי הבעל ויניחא ליה למימר ביצמה דלא אכלה כלל: אלא למיכל בתרומה דרבנן. הא דאמר במשנה ראשונה דכהגעת

מתני' בין ליבם אחד. בין שזקוקה ליבם אחד בין לשני יבמין אמר ר' אליעזר יפר. ומוקמינן ליה בגמרא בשעשה בה מאמר אחד מהן: **ומה אשה שקנה הוא לעצמו.** כגון הנושא אשה בעצלתא **שהקנו לו מן השמים.** יבמה שחייבו לו מן התורה: **שאין לאחר רשות בה.** המקדש אשה מן השוק לאחר שקידשה לא תפסי בה קידושי מאדם אחר ואהכי מצי מיפר: **שיש לאחר רשות בה.** שאם עשה בה מאמר יבם זה ובא אחיו אח"כ ועשה בה מאמר תפיס בה כדאמר (יבמות נ.) יש מאמר אחר מאמר: **דבריך בשני יבמין.** דבשני יבמין מצית למימר כי האי גוונא: **מה אתה משיב על יבם אחד.** בהא לא מצית למימר שיש לאחריס רשות בה הואיל ואיכא יבם אחר ואת לא משוית חילוק בין יבם אחד לשני יבמין: **א"ל אין היבמה גמורה לאישה.** שאם בא עליה זר אין נסקל שאין בה לא דין ארוסה ולא דין אשת איש ואין חייבין עליה אלא לאו דלא תהיה אשת המת וגו' (דברים כה): **כשם שארוסה.** בעלמא גמורה לאישה שנסקלין על ידה: **גמ' קסבר אין זיקה.** ואפילו ליבם אחד אינה זקוקה דתיהוי כאשתו עד שתכנס לחופה: **ור' יהושע סבר יש זיקה.** ולהכי לאחד יפר אבל לשנים אינו מיפר דאין ברירה לאיזה מהן זקוקה ולאיזה מהן תתיבם אע"ג דאמרי' (יבמות כד.) מצוה בגדול ליבם מ"מ אם בא עליה קטן קנאה: **לעולם קסבר ר"א יש זיקה.** והיינו טעמא דאפילו לשנים יפר בשעשה בה האחד מאמר דהשתא יש ברירה ואליבא דב"ש דאמרי דמאמר קונה קנין גמור והיא כאשתו לכל דבר הלכך מיפר לה: **ה"מ ביבם אחד.** דיש זיקה: **אבל בשני יבמין לא.** קני מאמר דלאחר דעשה בה מאמר אילו אתי אחוה מצי לאוסרה עליו בביאה או בגיטא ודיש ביאה וגט אחר מאמר: **מי איכא מילתא וכו'.** משום האי טעמא דאילו אית ליה אחא להאי יבם (ד) מצי מפיק לה מיניה בתר הכי שמקדשה או על ידי גט וביאה וקרו להנהו קדושי מאמר ולית בהו משום כולי האי: **ולר' אליעזר כן פדם דאמר מאמר כו' אלא לדחות בצרה.** שאם היו ב' נשים לזה שמת ושתיהן זקוקות ליבם ואי אפשר ליבם לשתיהן דבית אחד הוא בונה ואינו בונה שתי בתים (ה) ובהא מילתא קסברי בית שמאי דמאמר קונה דכשעושה בזו שאמר דוחה לצרה ומתירה לשוק אבל עדיין זו זקוקה לאחיו דמצי אסר לה עליה: **מאי איכא למימר.** אכתי תיבעי לך מאי טעמא דאמר ר"א אפילו לשנים יפר: **כגון שעמד בדין.** משעשה בה מאמר שזו תבעתו בדין מפני שלא היה מייבמה וחייבוהו בית דין ליעשה לה וברח [דאיחייב] לה במזונותיה והפרת נדריה וכדרב פנחס כו': ולו

מתני' (ו) שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין ר"א אומר יפר ר' יהושע אומר לאחד אבל לא לשנים ר"ע אומר א לא לאחד ולא לשנים אמר ר"א מה אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שיפר נדריה אמר לו ר"ע לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שיש לאחרים בה רשות א"ל ר' יהושע עקיבא דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד אמר לו אין היבמה גמורה (ו) ליבם כשם שהארוסה גמורה לאישה: **גמ'** בשלמא (ב) ר"ע סבר אין זיקה ור"י סבר ב יש זיקה אלא ר"א מאי טעמיה אי יש זיקה אין ברירה אמר ר' (ג) אמי ג כגון שעשה בה מאמר ורבי אליעזר סבר לה כב"ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור ורבי יהושע (ד) אומר לך ה"מ בחד יבם אבל בשני יבמין לא מי איכא מידי דכי אתי (ה) אחוהי אסר עליה בביאה או בגיטא ומפר ור"ע סבר אין זיקה ולר' (ו) אליעזר דאמר מאמר לב"ש אין קונה אלא לדחות בצרה מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן כגון שעמד בדין ואיתחייב לה מזונות (ה) וכדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

תנן

הפרתן כלום דרחמנא אמר אישה יקימנו ואישה יפירנו דבעינן שיהא ידוע בשעת הפרה וכן כתב רש"י ז"ל בפרק ד' אחים (יבמות כט:) וסוגיא דשמעתא דהתם מסייע ליה. וכ"ת היכי אמר דרבי יהושע סבר דזיקה ככנוסה דמיא דהא לא אשכחן דאמר הכי אלא רבי אושעיא אליבא דר"ש ואתותב התם ברישא פרק כילד ביבמות (דף יט.) איכא למימר דלאו מגופיה דמילתא אתותב אלא למאי דמפרש לה אליבא דר"ש מיהו אגן מצינן למימר דס"ל לרבי יהושע ההוא טעמא מי נמי כי אמרינן רבי יהושע קסבר יש זיקה לאו למימרא דליהוי ככנוסה אלא דהוא כארוסה ומיפר בשתפות ואף על גב דברישא הך סוגיא סבירא לן דיפר לחודיה קאמר כדמוכח לקמן הכי

ליכא דאמר מי אפשי סגי אע"ג דבהפרה לא מהני כדאיתא לקמן (עח.) זה נ"ל. ועוד דהכי דאמרינן הכא על דעת בעלה לא קפדינן אלישנא אלא הכי קאמרינן דאין בנבה שיתקיים הנדר מי קפיד ביה בעלה אבל מאן לימא לן דעל דעת הכי משמע דימא דנודר על דעת חברו מצי מיחך למישרי ליה אלא ודאי כדכתיבנא: **מתני' שומרת יבם וכו' ר"א אומר יפר.** מסקינן בגמרא דיפר בשותפות אבל קאמר ובשעשה בה מאמר: **רבי יהושע אומר לאחד ולא לשנים.** משום דס"ל אין ברירה וכדנפרש בגמרא בס"ד: **רבי עקיבא אומר לא לאחד ולא לשנים.** דגרע ליה יבם מארוס ואפי' בשותפות לא מצי מיפר: **ומה אשה שקנה הוא עצמו.** שאינה שומרת יבם אלא הוא קדשה לעצמו הרי הוא מיפר נדריה בשותפות דאבל: **אשה שהקנו לו מן השמים.** היינו שומרת יבם שהיא קנויה לו בלא קדושין שאסורה לכל אדם עד שיחלוץ לה אינו דין שיפר נדריה בשותפותיה דאבל: **עקיבא דבריך בשני יבמין.** דכל אחד יש לו רשות בה: **כשם שארוסה גמורה לאישה.** מפרש בגמ'(ו): **גמ' בשלמא ר"ע קסבר אין זיקה.** שהיבמה זקוקה ליבם לא אלימא כארוסין ומשום הכי לא מצי מיפר: **ורבי יהושע סבר יש זיקה.** דאדרבה אלימא טפי מארוסין דהוא כנוסה ומש"ה יפר יבם לחודיה דהשתא הכי קס"ד מיהו אין ברירה דהיכא דשני יבמין אין ברירה למי היא זקוקה ולמי תהיה לאשה ומש"ה אפילו שאינה אין יכולין להפר דכיון דבשעת הפרתן אין ברור לנו מי הוא אישה אין

מתני' שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין ר"א אומר יפר ר' יהושע אומר לאחד אבל לא לשנים ר"ע אומר לא לאחד ולא לשנים אמר ר"א מה אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שיפר נדריה אמר לו ר"ע לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שיש לאחרים בה רשות א"ל ר' יהושע עקיבא דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד אמר לו אין היבמה גמורה (ו) ליבם כשם שהארוסה גמורה לאישה: **גמ'** בשלמא (ב) ר"ע סבר אין זיקה אלא ר"א מאי טעמיה אי יש זיקה אין ברירה אמר ר' (ג) אמי כגון שעשה בה מאמר ורבי אליעזר סבר לה כב"ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור ורבי יהושע (ד) אומר לך ה"מ בחד יבם אבל בשני יבמין לא מי איכא מידי דכי אתי (ה) אחוהי אסר עליה בביאה או בגיטא ומפר ור"ע סבר אין זיקה ולר' (ו) אליעזר דאמר מאמר לב"ש אין קונה אלא לדחות בצרה מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן כגון שעמד בדין ואיתחייב לה מזונות (ה) וכדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

תנן

יבם. פי' ר' יהושע סבר כב"ש דמאמר קונה קנין גמור, וה"מ דמפר בחד יבם אבל בב' יבמין מי איכ' מידי דאי אחי אחוה אסרה ליה בביאה אם בא על יבמה האחרת, או בגיטה, דלב"ש נמי פסיל לה בגיטה מדרבנן מי... דפסיל מדרבנן, אלמא מדרבנן מיהא קניי' לו לגמרי, יש לנו (להשוות) ולומר מדרבנן מיהו יכול להפר: **ולר' אליעזר דא'.** פי' ד' אחין (יבמות כט.): **מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה.** כדתנן התם שלב' אחי' שנים נשואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד והלזו תצא משום אחות אשה (מיד דהוי אחות אשה) דמאמר קונה קנין גמור כדדרשי' (עי' קידושין יד.) ולקחה לו לאשה (דברים כה) [וקאמר ר"א דהיינו דווקא לדחות בצרה בלבד], אבל מי נמי לאפוקי בגיטא לא מצי מפיק לה, דאית להו מיעוטא דבפ"ק דקידושי' (שם) ויבמה ביאה גומרת בה [ואין כסף ושטר גומרי' בה לענין] דלא מצי אפוקה בגיטא, ואית [להו] רבוי לענין דקונה לדחות בצרה: **מאי איכ' למימר.** אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יבמות כט.) [אמר לך ר"א] אימור דאמרי אחא דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמי] חליצה, לספרת נדרי' מי אמרי, ותיכף בקונטרס התם דהתם [נמר] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה דבשותפות מיהא מפר, אבל בשמעתין דפ"ד השתא דיבם לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: הכ"ע שעמד בדין. אחר שעשה בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיירי שעשה בה מאמר:

מתני' (ו) שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין ר"א אומר יפר ר' יהושע אומר לאחד אבל לא לשנים ר"ע אומר א לא לאחד ולא לשנים אמר ר"א מה אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא מיפר נדריה אשה שהקנו לו מן השמים אינו דין שיפר נדריה אמר לו ר"ע לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות תאמר באשה שהקנו לו מן השמים שיש לאחרים בה רשות א"ל ר' יהושע עקיבא דבריך בשני יבמין מה אתה משיב על יבם אחד אמר לו אין היבמה גמורה (ו) ליבם כשם שהארוסה גמורה לאישה: **גמ'** בשלמא (ב) ר"ע סבר אין זיקה אלא ר"א מאי טעמיה אי יש זיקה אין ברירה אמר ר' (ג) אמי כגון שעשה בה מאמר ורבי אליעזר סבר לה כב"ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור ורבי יהושע (ד) אומר לך ה"מ בחד יבם אבל בשני יבמין לא מי איכא מידי דכי אתי (ה) אחוהי אסר עליה בביאה או בגיטא ומפר ור"ע סבר אין זיקה ולר' (ו) אליעזר דאמר מאמר לב"ש אין קונה אלא לדחות בצרה מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן כגון שעמד בדין ואיתחייב לה מזונות (ה) וכדרב פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

תנן

מתני' שומרת יבם בין ליבם אחד כו' ר"א אומר יפר. בגמ' מפ' טעמא: ומה אשה מן השוק שקנה הוא לעצמו מפר נדריה. כשהיא ארוסה בשותפות עם אביה: אשה שהקנו לו מן השמי'. היינו יבמתו: אינו דין שיפר נדריה. עם אב: שאין לאחרי'. אחי הבעל: שיש לאחרי'. לשאר יבמין: דבריך יבמי' בב' יבמין. ובזה יש להשיב על ק"ו דר"ש: מה אתה משיב מיתה הבא עליה, כמו בארוסה שחייבי' עליה סקילה הבאים עליה: גמ' אין זיקה. דלא אמרי' זיקה ככנוסה, ופלוגתא היא ביבמו' פ' כילד (יז:) דפליגי בשומרת [יבם] שמתה אם אסור (בתמוה) [בתמה], ור"ע סבר אין זיקה, הלכך אסו' להפר: ור"י סבר יש זיקה, בתר יבם הלכך מפר: מיהו אין ברי"ה. כלו' ובתרי אין זיקה דאין ברירה למי היא זקוקה הילכך לא מ' בתרי יש זיקה: אלא לר' אליעזר מ"מ. מ' בתרי דמפר, דליכי מ"ד בתרי דיש זיקה. וק' דכי נמי יש זיקה אמאי מפר, דהא זיקה דרבנן הוא ואין נקל מחמת כן לומר שיפר, ועו' מי עדיפ' זיקה מארוסה דאין מפר ארוס בלא אב: בגון שעש' בה מאמר. וסבר כב"ש דא' מאמר קונה קנין גמור, ומן התורה קונה מאמר בינמתו דדרשי' ולקחה לו לאשה (דברים כה) לכולה מלתא כאשה (עי' קידושין יד.): ור' יהושע ה"מ בחד יבם. פי' ר' יהושע סבר כב"ש דמאמר קונה קניין גמור, וה"מ דמפר בחד יבם אבל בב' יבמין מי איכ' מידי דאי אחי אחוה אסרה ליה בביאה אם בא על יבמה האחרת, או בגיטה, דלב"ש נמי פסיל לה בגיטה מדרבנן מי... דפסיל מדרבנן, אלמא מדרבנן מיהא קניי' לו לגמרי, יש לנו (להשוות) ולומר מדרבנן מיהו יכול להפר: **ולר' אליעזר דא'.** פי' ד' אחין (יבמות כט.): **מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה.** כדתנן התם שלב' אחי' שנים נשואי' שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה [מופנה] מאמר כו' עד והלזו תצא משום אחות אשה (מיד דהוי אחות אשה) דמאמר קונה קנין גמור כדדרשי' (עי' קידושין יד.) ולקחה לו לאשה (דברים כה) [וקאמר ר"א דהיינו דווקא לדחות בצרה בלבד], אבל מי נמי לאפוקי בגיטא לא מצי מפיק לה, דאית להו מיעוטא דבפ"ק דקידושי' (שם) ויבמה ביאה גומרת בה [ואין כסף ושטר גומרי' בה לענין] דלא מצי אפוקה בגיטה, ואית [להו] רבוי לענין דקונה לדחות בצרה: **מאי איכ' למימר.** אמאי מפר כי נמי עשה בה מאמר, והתם בפ' ד' אחי' (יבמות כט.) [אמר לך ר"א] אימור דאמרי אחא דלא סגי לה בגט אלא בעי [נמי] חליצה, לספרת נדרי' מי אמרי, ותיכף בקונטרס התם דהתם [נמר] דשני מאי יפר בשותפות קאמר דר' אליעזר נמי מודה דבשותפות מיהא מפר, אבל בשמעתין דפ"ד השתא דיבם לחודי' מפר לא אמרי' דמודי ר"א: הכ"ע שעמד בדין. אחר שעשה בה מאמר, דהכי מוכח כל הסוגיא דמיירי שעשה בה מאמר:

הגהות הב"ח

(א) בבשנה אין היבמה גמורה (ליבם) מז"מ, וכ"כ ס"א לאישה וכן הוא לקמן דף ע"ח: (ב) גמ' ור' יהושע אמר לך: (ג) שם דכי אתי אחוה: (ד) רש"י ד"ה מי איכא וכו' דמצי מפיק: (ה) ר"ה ולר' אלעזר וכו' שמי בתים דהא ולהא מילתא:

מוסף רש"י

ר"א אומר יפר. אחד מהם לא נדרה (יבמות כט:). **לאחד אבל לא לשנים.** שומרת יבם אחד יפר אבל שומרת לשני יבמים לא יפר לא זה ולא זה (שם). אין זיקה. דתיהוי ככנוסה (שם). **לדחות בצרה.** בתמוהה שנפלה לפניו אחר מאמר זו (שם). ואיתחייב לה מזונות. דלמנינא בהמולן (מא:) עמד בדין וכבר מזונית משל יבם, דמהשתא בעלה הוא ועל דעתו נודרת על מנת שילקה (שם כט:).

פירוש הרא"ש

מתני' שומרת יבם. מלפה וממתנת ליבם כמו ואביו שמר את הדבר וכגמרא מפרש פלוגתייהו: **אשה** שקנה הוא לעצמו. היינו ארוסתו הרי הוא מיפר נדרייה בשותפות עם אביה: **אשה שהקנו לו מן השמים.** היינו יבמתו: אינו דין **שיפר** נדרייה. שגם היא זקוקה לשאר אחיו: מה אתה משיב **על יבם אחד.** תשובתך טובה על דברי ר"א שאמר שמיפר בב' יבמין מה אתה משיב על דברי שאני אומר לאחד ולא לשנים: אין היבמה גמורה **ליבם.** להתחייב מיתה הבא עליה: **כשם שארוסה** גמורה **לאישה.** לענין חיוב מיתה: **גמ'** קסבר אין זיקה. ולא תצא בכנוסה ואפי' בחד אחא: ור' יהושע סבר יש זיקה. ומן התורה תצא בכנוסה ועדיפא מארוסה משום דלא מתפרא כיסת חופה מיהו אין ברירה לומר דאמרי' שיש זיקה מדאיתא דווקא בחד אחא משום דחשיב כאילו כבר נכנס אבל בתרי אחי אין לברר למי מהיה בכנוסה הלכך אין זיקה כלל אע"ג דמצוה בגדול ליבם ה"מ למצוה בעלמא אבל מדאוריתא רמיא קמי תרוייהו ואם הלך הגדול למדינת הים כופין הקטן ליבם או לחלוץ: **אלא** ר"א. אפי' סבר יש זיקה כיון דאין לברר היאך יפר ואפי' שניהם ביחד אינן יכולין (לברר) דכיון דלא תצא בכנוסה אפי' לאחד מהם וכאשה בעלמא היא לגבייהו: כב"ש דאמרי מאמר קונה קנין גמור. מן התורה דדרש ולקחה לו לאשה דע"י לקיחה נעשית אשתו: ור' יהושע סבר ה"מ בחד אחא בו'. ור' יהושע לא סבר כב"ש הלכך בחד אחא מיפר משום זיקה דתצא בכנוסה אבל בתרי אין זיקה ואפי' עשה בה מאמר כיון דאחוה מצי למיפסלה עליה בגיטא לא מצי מיפר: **ולר"א דאמר מאמר לב"ש אינו קונה אלא לדחות בצרה.** גבי הא דתנן בפ' ד' אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד מופנה מת א' מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח"כ מת אחיו השני ב"ש אומרים אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה וקאמר ר"א הא דקאמרי ב"ש דמאמר קונה מן התורה היינו דווקא לדחות אשת אחיו שנפלה עליה ועשית לה צרה בנפילה זו אבל אי בעי לאפוקה בגיטא לא מצי דחליצה נמי בעיא דאהכי הך דרשא דפ"ק דקידושין (דף יד.) ויבמה ביאה גומרת בה ואין כסף ושטר גומרין בה לענין זה דלא מצי לאפוקה בגיטא: **מאי איכא למימר.** אמאי מיפר כיון דאיתא אשתו גמורה: **הכא במאי עסקינן שעמד בדין וברח בו'.** ר"א דסבר דמאמר לב"ש אינו קונה לחיות אשתו גמורה מוקי לה אפילו בלא מאמר דמאמר אינו מועיל לענין הפרת נדרים ומיירי בשעמד בדין וברח ופסקו לה מזונות משלו כדמנינ ביבמות (ד' מא:) עמד בדין וברח נזונית משל יבם:

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פי"א מהל' נדרים הלכה כג טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:

מז ב מיי' פ"א מהלכות יבום הלכה יד סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קנו סעיף ה:

מח ג מיי' פי"א מהלכ' נדרים הלכה כד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:

תוספות

מתני' שומרת יבם בין ליבם אחד כו' ר"א או' יפר. בגמ' מפ' טעמא: ומה אשה מן השוק שקנה הוא לעצמו מפר נדריה. כשהיא ארוסה בשותפות עם אביה: אשה שהקנו לו מן השמי'. היינו יבמתו: אינו דין שיפר נדריה. עם אב: שאין לאחרי'. אחי הבעל: שיש לאחרי'. לשאר יבמין: דבריך יבמי' בב' יבמין. ובזה יש להשיב על ק"ו דר"ש: מה אתה משיב מיתה הבא עליה, כמו בארוסה שחייבי' עליה סקילה הבאים עליה: גמ' אין זיקה. דלא אמרי' זיקה ככנוסה, ופלוגתא היא ביבמו' פ' כילד (יז:) דפליגי בשומרת [יבם] שמתה אם אסור (בתמוה) [בתמה], ור"ע סבר אין זיקה, הלכך אסו' להפר: ור"י סבר יש זיקה, בתר יבם הלכך מפר: מיהו אין ברי"ה. כלו' ובתרי אין זיקה דאין ברירה למי היא זקוקה הילכך לא מ' בתרי יש זיקה: אלא לר' אליעזר מ"מ. מ' בתרי דמפר, דליכי מ"ד בתרי דיש זיקה. וק' דכי נמי יש זיקה אמאי מפר, דהא זיקה דרבנן הוא ואין נקל מחמת כן לומר שיפר, ועו' מי עדיפ' זיקה מארוסה דאין מפר ארוס בלא אב: בגון שעש' בה מאמר. וסבר כב"ש דא' מאמר קונה קנין גמור, ומן התורה קונה מאמר בינמתו דדרשי' ולקחה לו לאשה (דברים כה) לכולה מלתא כאשה (עי' קידושין יד.): ור' יהושע ה"מ בחד